T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ
KOORDİNASYON BİRİMİ

SELÇUKLULAR DÖNEMİ BİLİM, DÜŞÜNCE VE KÜLTÜR HAYATI

Proje No: SBA -10-33-07

Proje Türü
Normal Araştırma Projesi

SONUÇ RAPORU

Proje Yürütücüsü:
Prof. Dr. Abdulkadir YUVALI
Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü

Ocak 2015

KAYSERİ

TEŞEKKÜR

Harezm, Horasan, İran, Irak, Suriye ve Arap Yarımadası'dan Anadolu'nun büyük kısmına egemen olmuş Selçukluların Bilim, düşünce ve kültür hayatına ait envanterlerin kayıt altına alınmasında Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi'ne vermiş oldukları maddi destekten dolayı teşekkür ederiz.

,

İÇİNDEKİLER

ÖZET	3
ABSTRACT	4
SONUÇ RAPORU	5

ÖZET

Erciyes Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Merkezi tarafından düzenlenen "I. Uluslararası Selçuklu Sempozyumu" Erciyes Üniversitesi'nin ev sahipliğinde 27-30 Eylül 2010 tarihlerinde Erciyes Üniversitesi yerleşkesinde gerçekleştirilmişti. Sempozyum, Selçuklu medeniyet mirasının tespit edilerek bilim âlemine sunulmasını ve tartışılmasını ayrıca bölgemiz ülkeleri arasındaki tarihi bağların gün ışığına çıkarılmasına bağlı olarak, mevcut ilmî ve kültürel ilişkilere katkılar sağlamıştır. Sempozyuma yurtdışından, Afganistan, Azerbaycan, Başkurtistan, Cezayir, Dağıstan, Ermenistan, Filistin, Gürcistan, Hindistan, Irak, İran, İsrail, Kazakistan, Kırgızistan, Lübnan, Mısır, Özbekistan, Pakistan, Suriye, Suudi Arabistan, Tacikistan, Türkmenistan, Ukrayna, Ürdün, Yemen, ABD ve Hollanda'dan 158 bilim adamı, yurtiçinden 41 üniversiteden 158 bilim adamı ile toplam 316 bilim adamı katılmıştır. Söz konusu bildiriler 7 cilt halinde kitaplaştırılmıştır.

ABSTRACT

Erciyes University, organized by the Turkish World Research Center "I. International Seljuk Symposium "hosted by the Erciyes University was held at Erciyes University campus in the 27 to 30 September 2010. Symposium, Seljuk civilization heritage of our region to the world of science was also presented to and discussed to identify the light of day due to the removal of the historic ties between the two countries, has contributed to current scientific and cultural relations. Symposium from abroad, Afghanistan, Azerbaijan, Bashkortostan, Algeria, Dagestan, Armenia, Palestine, Georgia, India, Iraq, Iran, Israel, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Lebanon, Egypt, Turkey, Pakistan, Syria, Saudi Arabia, Tajikistan, Turkmenistan, Ukraine, Jordan, Yemen, 158 scientists from the US and the Netherlands, man, home to a total of 316 scientists attended by 158 scientists from 41 universities. Said papers were published in 7 volumes.

SONUÇ RAPORU

1040-1157 yılları arasında hüküm süren Büyük Selçuklular, Selçuklu Bey tarafından Maveraünnehir ve Horasan bölgesinde kurulmuş bir Türk- İslam Devleti'dir. Selçuklular en güçlü oldukları dönemde Harezm, Horasan, İran, Irak, Suriye, Arap Yarımadası ve Anadolu'nun büyük kısmına egemen olmuş, kapladıkları alan doğuda Balkaş ve Issık Gölleri, Tarım Havzası; batıda Ege ve Akdeniz sahilleri, kuzeyde Aral Gölü, Hazar Denizi, Kafkasya, Karadeniz; güneyde Arabistan dahil Umman Denizi'ne kadar takriben 10.000.000 km^2 alanı kapsamaktadır. Selçuklu Devleti'nin hâkim olan olduğu topraklarda bilim, düşünce ve kültür hayatına ait verilerin bir araya getirilmesi sonraki dönemlerde gelişmelerin doğru bir biçimde anlaşılması açısından da önem arz etmektedir. Orta Asya'da kurulmuş olan Türk devletleri ve dönemlerindeki gelişmeler, Türk tarihini ve dünya tarihi içindeki yerini anlamak bakımından özel bir öneme sahiptir. Özellikle Selçuklu Devleti'nin siyaseti, teşkilat yapısı, çağdaşları ile olan ilişkileri, Türk tarihi hakkında genel bir kanaate sahip olmak ve daha iyi anlayabilmek için, üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir dönemi teşkil etmektedir. Selçuklu dönemi ve Türk ve dünya tarihi üzerine etkileri hakkında şu ana kadar bir takım değerli çalışmalar yapılmışsa da, Selçuklu dönemini, onun hakim olduğu coğrafyada bugün var olan devletlerin bilim adamlarının, akademik ve siyasi camiasının tamamının katkı sağlayarak, ortak bir kültür ve tarihi şuur yaratmak amacıyla yapmış olduğu bir çalışma şu ana kadar maalesef bilim dünyasına kazandıramamıştır. Ancak böyle bir ortak çalışma ve faaliyete; Selçukluların yaşamış olduğu coğrafyada yaşayan halklar bünyesinde ortak bir geçmişe sahip olunduğu, ortak kültürel değerlerin geçmişte oluşturulduğu ve bugün bu değerlerin paylaşılmakta olduğu bilincinin ortaya çıkarılması için elzemdir. Bu tür bir çalışma yapılmamış olması, bu alandaki boşluğu doldurmaya yardımcı olacağı gibi, aynı zamanda Türk tarihi hakkında genel değerlendirme yapabilmek ve bu konuda isabetli ve doğru çıkarımlarda bulunabilmek açısından oldukça önemlidir.

Bütün bu nedenler dikkate alındığında, Selçuklu Devleti'nin egemen olduğu yaklaşık olarak 10.000.000 milyon kilometre karelik coğrafyada bugün var olan halklar ve devletlerin bilim camiasından konuyla ilgili akademisyenlerin ve Türk bilim adamlarının kaleme aldığı bilimsel yazılar, bu proje çerçevesinde bir araya getirilerek derlenmiştir. Böylece

Selçukluların hâkim olduğu coğrafya, burada kurdukları devlet, devletlerin teşkilat yapısı, dönemlerinde müdahil oldukları iç ve dış siyasi gelişmeler, dönemin düşünce yapısı, bilimsel faaliyetler ve her şeyden önemlisi bu alanlardaki gelişmelerde Selçukluların rolleri gibi temel konular hakkında bilim dünyasına 7 ciltten oluşan, başvuru kaynağı niteliğinde bir külliyat kazandırılmıştır. Selçuklular ile ilgili zaman zaman bilimsel araştırmalar yapılmış olmasına rağmen, bu manada kapsamı geniş ve çok sayıda bilim adamının yazılarından oluşan bir çalışma yapılmamıştır. Bu nokta dikkate alındığında bu araştırmanın

a) Selçuklu Devleti'nin hüküm sürdüğü yaklaşık coğrafyada bugün varlığını devam ettiren devletlerin araştırmacıları ve dünyanın diğer üniversitelerinde konu üzerine çalışma yapan bilim adamlarının, konuyla ilgili kaleme aldıkları bilimsel yazıları proje kapsamında derleyerek Selçuklu tarihi ile ilgili ortak bilgi paylaşımının gerçekleşmesini sağlamıştır.

b) 7 cilt olarak ortaya konulan çalışmayla Selçuklu Devleti'nin hâkim olduğu coğrafyada bugün egemen olandevletlerin ve halklarının ortak bir geçmişe sahip oldukları bilincini gündeme gelmiş ve ortak geçmişe sahip halkların birlik ve bütünlüğü bilincinin anlaşılmasına katkı sağlamıştır.